

Frihet och direktdemokrati i Europa

en komparativ studie om Sverigedemokraterna, Storbritanniens
självständighetsparti och Femstjärnerörelsen

Abstract

I EU-parlamentet brukar ett parti välja att samarbeta med andra partier och bildar grupper. Vi har skrivit om en av grupperna i EU-parlamentet, Frihet och direktdemokrati i Europa, och har försökt ta reda på varför tre av partierna i gruppen, Storbritanniens självständighetsparti (UKIP), Sverigedemokraterna och Femstjärnerörelsen i Italien, valde att gå med. För att jämföra partierna har vi gjort en kvalitativ innehållsanalys på deras principprogram. Det som förenar dessa partier är deras euroskepticism och att de förespråkar mer direktdemokrati. UKIP och Sverigedemokraterna uttrycker båda två invandringsfientlighet och nationalism, något som Femstjärnerörelsen inte gör. Det var det faktum att Femstjärnerörelsen sticker ut som väckte vårt intresse, hur det kunde komma sig att de anslöt sig till gruppen trots deras skillnader. Vi har kommit fram till att, trots tidigare forskning som säger att man väljer grupp utifrån ideologi, har dessa partier istället valt grupp utifrån sin gemensamma hjärtefråga - euroskepticism.

Nyckelord: EFDD, UKIP, Sverigedemokraterna, Femstjärnerörelsen, EU-parlamentet, euroskepticism

Antal ord: 6185

Innehållsförteckning

1. Inledning

1.1 Inledning.....	1
1.2 Frågeställning och metod.....	1

2. Bakgrund och teori

2.1 Gruppen Frihet och direktdemokrati i Europa (EFDD).....	2
2.2 Att välja grupp i EU-parlamentet.....	3

3. Partierna

3.1 United Kingdom Independence Party (UKIP).....	4
3.2 Sverigedemokraterna.....	5
3.3 Femstjärnerörelsen.....	6

4. Resultat och slutsats

4.1 Jämförelsen mellan partierna - skillnader och likheter i policy	9
4.1.1 Tabell 1	10
4.2 Diskussion och slutsats.....	10

5. Referenser.....13

1. Inledning

1.1 Inledning

I EU:s Europaparlament samarbetar partier i grupper. Sedan 2014 finns det sju grupper med sammanlagt 751 ledamöter och det finns även de som är grupplösa (Europaparlamentet, 2015). Partier som oftast är från olika länder måste hitta en, eller flera, gemensamma nämnare som de kan vila på och som de kan använda för att driva igenom sin politik som grupp. I de flesta fall är det en gemensam ideologi, men i andra fall är det en gemensam hjärtefråga. Samarbete mellan stater blir viktigare och viktigare när man i sin grupp vill kunna påverka saker och ting och få dem att gå åt det håll man själv vill. Vi har varit intresserade av att ta reda på varför ett parti väljer att gå med i en specifik grupp och därmed har vi undersökt en av grupperna i Europaparlamentet i EU, gruppen Frihet och direktdemokrati i Europa (*Europe of Freedom and Direct Democracy*, EFDD). Detta är en grupp som inte är influerat av en viss ideologi och därför ansåg vi det vara intressant att ta reda på varför partierna valt att gå med i just denna grupp. Vi har specifikt undersökt tre av partierna som är med i gruppen - Sverigedemokraterna, Storbritanniens självständighetsparti (UKIP) och Femstjärnerörelsen i Italien, för att se vilka likheter och skillnader som finns mellan partierna. Det som varit intressant och speciellt med just denna grupp är att Femstjärnerörelsen, som är det näst största partiet i gruppen, sticker ut i jämförelse med de andra partierna. Det verkar som att det enda som partiet har gemensamt med gruppen är anti-etablissemangspolitik och euroskepticism. Vi har därmed velat undersöka partierna och försöka förstå varför de anslutit sig till samma grupp, trots deras skillnader.

Tidigare forskning om gruppbildning i Europaparlamentet och om grupperna i sig finns, men eftersom EFDD bildades år 2014 och därmed är en ny grupp kan vår undersökning vara användbar för framtiden på ett sätt som tidigare undersökningar inte varit.

1.2 Frågeställning och metod

Vår frågeställning lyder, hur kan man förklara att Sverigedemokraterna, Storbritanniens självständighetsparti och Femstjärnerörelsen i Italien valde att gå med i samma grupp i Europaparlamentet år 2014?

Vår undersökning är en komparativ beskrivande studie vars syfte är att förstå varför dessa partier valt att samarbeta i samma politiska grupp i Europaparlamentet. För att ta reda på detta, har vi jämfört partiernas principprogram i form av en kvalitativ innehållsanalys, för att se vilka likheter det finns och om det finns några påtagliga skillnader mellan dem. Vi använde oss utav den kvalitativa innehållsanalysen för att den bäst passade vid läsning och jämförande av principprogrammen. Som analysredskap har vi använt två teorier som förklarar resonemanget bakom gruppval.

De delar av programmen som vi analyserat är de som handlar om invandring, nationen, EU, och ekonomi. Anledningen till att vi valt att se på invandring, nationen och EU är för att dessa frågor är EFDDs hjärtefrågor och är något som partierna i gruppen därmed borde ha liknande åsikter om då de sitter i gruppen. Partiernas åsikter om ekonomi är något vi valt att analysera för att få en känsla av var någonstans på höger-vänsterskalan partierna befinner sig på. Tidigare forskning har nämligen pekat på att det är detta som förklarar gruppval. Vi definierar

det som att om man har en generell positiv inställning till skattesänkning befinner man sig på högerskalan, vill man höja dem är man på vänsterskalan och vi har sedan undersökt om man uttryckt vilken sorts välfärdspolitik man vill föra. Har man uttryckt någon form av ideologi är detta också ett sätt att ta reda på var på skalan man befinner sig.

Vi har även analyserat olika uttalanden av Femstjärnerörelsens partiledare, som han skrivit i sin blogg, för att förstå vad partiet står för eftersom inget nämndes om varken invandring, EU eller synen på nationen i principprogrammet. Anledningen till att vi inte gjort samma sak med de andra partierna är för att vi ansåg att principprogrammen räckte som material då UKIPs och Sverigedemokraternas principprogram beskrev utförligt vad de anser om invandring, nationen och EU.

Anledningen till att vi valt just dessa tre partier är för att de är störst i gruppen.

Sverigedemokraterna och Litauens parti Ordning och Rättvisa har båda två mandat, men som svenska studenter ansåg vi att det var mer relevant att välja Sverigedemokraterna. Det fanns även en anledning till. Vi hade en föreställning om att partierna i viss mån verkade vara populistiska, det vill säga partier som tenderar att ge enkla lösningar på komplicerade problem och som talar direkt till medborgarna. Vi var även tveksamma till hur mycket de hade gemensamt med varandra, speciellt Femstjärnerörelsen. Detta gjorde oss nyfikna på gruppen de satt i och frågan formulerades därefter för att studera gruppen närmare.

Dessutom presenterar vi lite bakgrund kring EFDD för att öka läsarens förståelse för vad det är vi har undersökt och varför det är intressant.

2. Bakgrund och teori

2.1 Gruppen Frihet och direktdemokrati i Europa (EFDD)

Gruppen, som är den minsta i Europaparlamentet, hette först Frihet och demokrati och bildades efter EU-valet år 2009 och var en koalition mellan tio partier, där UKIP var det största. Tidigare hade de två grupperna *Oberoende/Demokrati* och *Unionen för nationernas Europa* funnits, men dessa grupper slogs ihop och bildade Frihet och demokrati. Efter valet år 2014 bytte man namn till Frihet och direktdemokrati i Europa, influerat av att Femstjärnerörelsen gick med i gruppen (Politico, 2014). UKIP är alltså det parti med störst mandat i gruppen och har haft mandat i Europaparlamentet sedan 1999, medan Sverigedemokraterna och Femstjärnerörelsen haft mandat sedan 2014 (EFD group, 2014).

De sju länder som är med i gruppen är Frankrike, Italien, Litauen, Polen, Tjeckien, Sverige och Storbritannien. UKIP har 22 mandat, Italien är näststörst med 17 mandat och Sverige tillsammans med Litauen är tredje störst med 2 mandat vardera. Gruppen är placerad längst ut till höger i Europaparlamentet (EFD group, 2014).

EFDD har en negativ inställning till europeisk integration såsom euro-samarbete och öppnandet av landsgränserna för EU-migranter. Man ställer sig emot ett centraliserat asylsystem och vill istället att varje medlemsstat själv ska få besluta om invandringen in till landet (Nuttall, 2015). Större autonomi för staterna är alltså önskvärt, både så att man kan besluta om invandring och om ekonomin och räntor (O'Flynn, 2015).

EFDD förespråkar direktdemokrati i den form att invånarna ska få en större inblick i besluten

som tas samt att EU-kommissionärerna ska väljas direkt av folket, eller mista sin rätt att initiera lagstiftning (EFD group, 2014).

2.2 Att välja grupp i EU-parlamentet

Efter ett val till EU-parlamentet står ett invalt parti inför utmaningen att ta ställning till vilken politisk gruppering man vill tillhöra, om man ens vill tillhöra en. Vi har valt att diskutera dessa val efter teorier som framkommer i två olika vetenskapliga artiklar kring ämnet. Maurer, Parkes och Wagner (2007) diskuterar vilka val ett parti har och vilka sätt ett parti kan resonera på inför valet av grupp medan Benoit och McElroy (2012) diskuterar hur grupperna förhåller sig till varandra, vilka konfliktlinjer grupperna lägger fokus på samt försöker kartlägga var på en höger-vänsterskala partierna befinner sig. I båda artiklar nämner man även att det finns en annan konfliktlinje som blivit allt mer relevant och som påverkar gruppval, Benoit och McElroy delar i deras artikel upp det i tre delar - inställningen till fortsatt europeisk integration, EUs befogenheter och centralisering (s.161, 2012). Vi väljer att använda Maurer, Parkes och Wagners enklare benämning *euroskepticism* som sammanfattning för dessa fenomen då det underlättar skrivandet.

I Benoit och McElroys artikel diskuterar man gruppen EFD vilket är föregångaren till gruppen vi har undersökt, EFDD. Det som är nytt för EFDD, jämfört med sin föregångare, är inträdet av Femstjärnerörelsen vilket gett gruppen en betydande tillökning av mandat.

Enligt Ström (1990), vill partier uppnå tre mål - att kunna uppnå sina policymål, att få så många poster som möjligt och att röstmaximera vid val (Maurer et al, s1, 2007). Eftersom det politiska arbete som sker i Bryssel ofta uppfattas som avlägset och/eller inte ens når fram till den vanliga medborgaren är det svårt att resonera kring hur partier skulle kunna röstmaximera genom valet av grupp i Europaparlamentet. Därför väljer vi att diskutera de två andra målen för partier, vilket även görs i artiklarna.

Som rationellt parti väljer man att gå med i den grupp som i störst grad tillåter en förverkliga ens policymål. Detta diskuteras i både Maurer, Parkes och Wagners artikel (2007) och i Benoit och McElroys artikel. I båda artiklarna poängteras att det är och har i allra högsta grad varit dimensionen höger-vänster som dominerat partiernas resonemang över att välja grupp. Grupperna visar på detta genom att partierna är snarlika varandra i denna dimension (Benoit och McElroy, s.162, 2012).

I Maurer, Parkes och Wagners artikel framkommer det att partier som ansluter sig till stora grupper får större inflytande och bättre möjligheter att få viktigare poster eftersom allokeringen av dessa gynnar de större grupperna. Ett parti som då alltså har som mål att få så många (och mer betydelsefulla) poster som möjligt skulle då rationellt sett ansluta sig till en av de större grupperna, om detta är möjligt (s.12, 2007).

Sammanfattningsvis finns det två teorier som vi kommer att pröva i form av hypoteser när vi försöker ta reda på varför UKIP, Sverigedemokraterna och Femstjärnerörelsen gick med i samma grupp. Den första hypotesen syftar till målet om att förverkliga policy och den andra rör målet om att få så många poster och så mycket inflytande som möjligt. Våra hypoteser är alltså:

Ett parti kommer att välja en grupp som bäst sammanfaller med deras egen policy, främst

utifrån en höger-vänsterskala, men också utifrån graden av euroskepticism.

Ett parti kommer att försöka gå med i en så stor grupp som möjligt för att få så många poster och/eller så mycket inflytande som möjligt.

Vi kommer främst att fokusera på den första hypotesen eftersom det i uppsatserna framgår tydligt att denna aspekt är den viktigaste. Den andra hypotesen är svår att testa mot våra resultat, men vi väljer ändå att ha med den för att kunna diskutera alternativa förklaringar till gruppval för att nyansera analysen.

3. Partierna

Vi har, som tidigare nämnt, valt att analysera partiernas principprogram och undersökt vad deras ståndpunkt är om invandring, nationen, EU och ekonomi.

3.1 United Kingdom Independence Party (UKIP)

UKIPs principprogram, eller manifest som de själva kallar det, innehåller 28 kapitel. Invandring är ett av de ämnen de skrivit mest om och kapitlet genomsyras av en stor negativitet gentemot invandrare. Man nämner den gångna historien i Storbritannien och tar tydlig ställning mot Labour-regeringens invandringspolitik och påpekar att de "... *recklessly threw open our borders*" ("... hänsynslöst öppnade våra gränser"). Man hävdar att invandringen i Storbritannien lett till att lönerna sjunkit och att britterna gått miste om arbetstillfällen, därmed har de brittiska invånarna "*every right to be concerned*" ("all rätt att vara bekymrade"). UKIPs lösning på problemet är solklart - Storbritannien måste lämna EU. UKIP vill helt enkelt få tillbaka makten att kontrollera nationens gränser och därmed kommer den stora euroskepticismen fram. Kapitlet är fyllt av konkreta förslag som handlar om asyl, arbetskraftsinvandring och så kallad "kärleksinvandring". Förslagen handlar om att ta bort de rättigheter som invandrare har idag, exempelvis föreslår de att invandrare måste ha betalat skatt i fem år innan de kan utnyttja välfärdsstaten (UKIPs manifest, s. 10-14, 2015).

Manifestet innehåller även ett kapitel med titeln "*British culture*" (brittisk kultur). Där skriver man att man avstår från det mångkulturella samhället och man anser att mångkulturalism har lett till en splittring av det brittiska samhället. Partiet vill exempelvis se över de ekonomiska medlen som vissa föreningar får av kommunen för att verka för mångkulturalism. UKIP anser det vara viktigt att man känner stolthet över Storbritannien och att man slutar "skämmas över" sitt land. De påpekar att patriotism inte är något dåligt eller något "extremt", utan det är tvärtom något bra som man bör propagera för (UKIPs manifest, s. 60-61, 2015).

När det gäller ekonomi och arbetsmarknad anser man i UKIP att skatterna bör hållas på en låg nivå och att man ska minska på antalet invandrare som får stanna i landet, för att de som redan finns i landet ska gynnas lönemässigt. På sida 7 i principprogrammet skriver man: "*Bringing down taxes on working people at the bottom and in the middle ranges of the income scale is our priority*" (2015), alltså att deras prioritet är att sänka skatterna för låg- och medelinkomsttagarna. Skattesänkning är alltså något man starkt förespråkar och denna syn på vad som skulle kunna gynna arbetarklassen är en syn som brukar finnas på den ideologiska högersidan. Arbetarklassens försämrade arbetsvillkor skriver man är på grund av den stora gruppen invandrare som fått anställning och som man anser har bidragit till att lönerna sjunkit markant (UKIPs manifest, s. 6-10, 2015).

Man skriver om *“Brexit”*, det vill säga Storbritanniens utgång ur EU och påpekar att handel med omvärlden fortfarande kan ske även om man lämnar EU och att detta inte skulle påverka Storbritanniens handel överhuvudtaget. Tvärtom, anser man att om man lämnar EU kan man öka handeln med omvärlden genom att man kan agera på det sätt som man själv vill utan att behöva ta hänsyn till EU (UKIPs manifest, s.62, 2015).

UKIP skriver i sitt manifest om ekonomiskt stöd till andra länder och att den delen av invånarnas skatt som går till att skicka pengar till länder i behov av ekonomiskt stöd, måste minska. Man anser även att handel med andra länder är att föredra före välgörenhet för andra länder, bland annat eftersom korrupta ledare kan stoppa pengarna i sina egna fickor om man skänker pengar till dem (UKIPs manifest, s.68-69, 2015).

Som tidigare nämnt är UKIP det största partiet i EFDD och det går att avläsa i deras principprogram att man tycker likadant som gruppen EFDD gör. Exempelvis förespråkar UKIP mer direktdemokrati där befolkningen kan få större inflytande. Man skriver att man vill införa folkomröstningar om de frågor som är viktigast för Storbritannien. Valsystemet är även något man vill förändra för att invånarnas röster ska kunna betyda allt mer (UKIPs manifest, s. 57, 2015).

Sammanfattningsvis argumenterar UKIP i sitt principprogram för att Storbritannien bör lämna EU så att de kan besluta om att släppa in färre invandrare i landet och få tillbaka kontrollen över nationen. Man är för ett införande av mer direktdemokrati och man vill sänka skatterna för att gynna arbetarna.

3.2 Sverigedemokraterna

Bortsett från principprogrammet har vi även fått information från Sverigedemokraternas hemsida, under fliken Vår politik A till Ö och under fliken Vår politik. Detta gjordes för att komplettera principprogrammet.

Sverigedemokraterna definierar sitt parti som ett socialkonservativt parti som grundar sig i nationalismen. Man skriver att man sympatiserar med den strävan inom socialkonservatismen som säger att man ska förena det bästa från den konservativa högern med det bästa från den konservativa vänstern. Nationalismen är något som man anser kunna stärka samhörigheten bland invånarna och bygger man landet på en nationalistisk och socialkonservativ grund kommer man få ett tryggt land med hög moral (Principprogrammet, s. 11, 2014).

Man påpekar att man utgår från en nationalism som vilar på en demokratisk grund och nationalstaten definieras i termer av språk, kultur, identitet och lojalitet. Den nationella gemenskapen är öppen *“... även för människor med bakgrund i andra nationer”* (Principprogrammet, s. 13, 2014). Medlem i den svenska nationen blir man om man är infödd svensk, adopterad, eller om man i ett senare skede i sitt liv aktivt väljer att uppgå i den (Principprogrammet, s. 15, 2014). Dubbelt medborgarskap är ett exempel på något som Sverigedemokraterna vill avskaffa för att stärka den nationella samhörigheten bland invånarna (Principprogrammet, s.16, 2015).

Partiet uttrycker sin oro för invandring och för de problem som den så kallade *“massinvandringen”* fört med sig. Man skriver att man vill föra en ansvarsfull invandringspolitik och därmed vill man begränsa antalet invandrare som släpps in i landet. Motiveringen är att det är svårt för invandrare att assimilera sig och därmed blir det svårt för

dem att trivas i det svenska samhället och det är även negativt för invånarna som redan bor i Sverige, både på ett socialt och ekonomiskt plan (Principprogrammet, s 23, 2014). Assimileringsprocessen blir dessutom svårare om invandrarnas ursprungliga kultur starkt avviker från kulturen i Sverige (Principprogrammet, s.15, 2014). Ett exempel på en förändring som Sverigedemokraterna vill få igenom är avskaffandet av skattefinansierad modersmålsundervisning, då de anser att modersmålsundervisningen är ännu en faktor som kommer förhindra assimileringssprocessen (Vår politik A till Ö - modersmål, 2015). I allmänhet anser Sverigedemokraterna att immigranterna som anländer i Sverige kommer ha svårt att anpassa sig och därmed kommer de må dåligt i Sverige. Man betonar även vikten av att hjälpa flyktingar på plats. Deras ställning lyder "*mindre invandrare här - mer hjälp där*" (Sverigedemokraterna - flyktingpolitik, 2015).

Sverigedemokraterna skriver i sitt principprogram om mångkultur och att den leder till ökad otrygghet och minskad välfärd (Principprogrammet, s.21, 2014). Kulturkrockar kommer uppstå i samband med splittring och segregation (Vår politik A till Ö - mångkultur, 2015). Man vill istället att invandrare ska "*ta seden dit de kommer*" och överge deras ursprungliga identitet. Precis som UKIP, vill man dra in det statliga bidraget som syftar till att invandrare ska bevara sin ursprungliga kultur, i form av exempelvis föreningar (Principprogrammet, s.21, 2014).

Man ställer sig negativ till EU, främst för att man vill ta tillbaka rätten att besluta om landsgränserna och vem som får släppas in i landet. De menar att EU har förändrats sedan 1994 då Sverige gick med och att man nu bör se igenom medlemskapet. Att flytta makten från EU tillbaka till Sverige är alltså något som är viktigt för Sverigedemokraterna och man vill ha en folkomröstning om huruvida Sverige ska fortsätta vara med i EU och man vill även omförhandla Schengen-avtalet så att man kan återupprätta gränsskyddet (Vår politik - EU-politik, 2015).

Att låta invånarna bestämma om EU-medlemskapet genom en folkomröstning går att koppla till att man, liksom gruppen EFDD, är för mer direktdemokrati.

När det gäller ekonomi skriver Sverigedemokraterna att skatterna inte får vara allt för låga, utan staten måste få "*värna utsatta grupper*", men att skatterna heller inte får utformas på ett sätt så att individen inte själv kan få bestämma om sin ekonomi. Skatten ska dock sänkas för "*vanligt folk*" på ett ansvarsfullt sätt. Det är svårt att placera in Sverigedemokraterna på en höger-vänsterskala om man utgår från den delen av principprogrammet som handlar om ekonomi, då de, i detta avseende, verkar vilja blanda höger-och vänsterpolitik. Som tidigare nämnt definierar man sig som ett socialkonservativt parti som vill förena det bästa från högern och vänstern, därav skulle man kunna placera in sig någonstans i mitten.

I Sverigedemokraternas principprogram skriver man alltså att man vill dra ner på antalet invandrare som släpps in i Sverige, att mångkulturalism är negativt och att skatterna varken får vara för höga eller för låga. Man har en negativ inställning till överstatlighet och man värnar om nationens gränser.

3.3 Femstjärnerörelsen

Femstjärnerörelsen är, olikt de två andra partierna, ett förhållandevis grönt parti vilket framgår i flera avsnitt i deras principprogram. Femstjärnerörelsens fem stjärnor står för vatten, miljö, utveckling, rörlighet och energi. Det är tydligt i principprogrammet att dessa fem

områden är prioriteringar för partiet. Fokus för partiets miljöpolitik ligger främst på lokal nivå dit förslagen är fokuserade. Miljöpolitik tillsammans med moraliseringen av politik är de två röda linjerna i principprogrammet. För att exemplifiera vad som menas med moralisering av politiken finns till exempel förslaget att avskaffa Alfano-lagen som ger rättslig immunitet till bl.a. premiärministern. Lagen gäller dock inte längre (Programa Movimento Cinque Stelle, s.3).

I frågan om var Femstjärnerörelsen ska placeras på en höger-vänsterskala så stöter en på lite problem. Om vi begränsar oss till att undersöka avsnittet Ekonomi för att försöka tyda så dyker det upp motsägande förslag. Å ena sidan föreslås statligt stödjande av icke-vinstdrivande företag (det är oklart vilken typ av företag som menas), vilket vi tolkar som ideologisk vänsterpolitik och å andra sidan föreslås avskaffandet av olika statliga monopol vilket vi tolkar som ideologisk högerpolitik eller, lite mer nyanserat, skulle man kunna kalla det för en liberal politik med marknadsekonomi som ledmål (Programa Movimento Cinque Stelle s.9-10).

Partiet framhäver direktdemokrati som den bästa formen av demokrati och vill implementera detta så mycket som möjligt (Programa Movimento Cinque Stelle, s.2). Man vill även att medborgare ska kunna uttrycka åsikter om lagförslag innan de kan godkännas. Lagförslagen ska publiceras online tre månader innan så att medborgarna ska kunna göra sina röster hörda - *“Leggi rese pubbliche on line almeno tre mesi prima delle loro approvazione per ricevere i commenti dei cittadini.”* (Programa Movimento Cinque Stelle, s.2). Man praktiserar det man förespråkar genom att låta partimedlemmar rösta om vilken väg partiet ska gå i utvalda frågor. Resultatet används för att låta partiledningen veta vad partimedlemmarna vill, man kallar det för Onlinekonsultation. En sådan användes på ett passande sätt när Femstjärnerörelsen skulle välja grupp i EU-parlamentet och resultatet blev att partimedlemmarna röstade på att gå med i vad som skulle bli EFDD (Beppe Grillos blogg, 11 maj, 2014).

Många av förslagen som finns i Femstjärnerörelsens avsnitt om Information kan tolkas som liberala eftersom de syftar till att avskaffa statligt monopol och subventioner av media samt att förhindra koncentration av aktieäggande i tidningar och tv-kanaler. I en svensk kontext kan detta tolkas som en liberal politisk hållning där man främjar en fri marknad, men det är inte riktigt så enkelt. Italien är ett land med lång historia av politisk korrupktion och när Femstjärnerörelsen “föddes” var Silvio Berlusconi premiärminister och hade vid den tiden majoritetsägande i flera medieföretag. På så sätt kontrollerade Berlusconi genom sin position som premiärminister en majoritet av informationsflödet i rörlig bild via de statliga tv-kanalerna och sitt privata ägande av bland annat Mediaset, som är det största kommersiella tv-bolaget i Italien (DN, 2009). Därför är det svårt att argumentera för att Femstjärnerörelsens förslag skulle visa att de är liberala och man kan istället tolka det som en sorts anti-Berlusconi-ism.

Förslag på bränsle- och energieffektivisering dominerar energi- och transportavsnitten där förslagen handlar om stadsplanering och hur man på ett energisnålt sätt ska kunna värma hushåll och industri. Det framgår inte vad Femstjärnerörelsen tycker i övriga frågor kring t.ex. kärnkraftspolitik och internationella avtal kring utsläpp. Anmärkningsvärt är att inga internationella avtal, organisationer eller förhandlingar kommenteras alls i principprogrammet förutom WHO och partiet tydliggör inte sin ställning i t.ex. frågan om EU-medlemskap. Det är faktiskt så att EU inte alls nämns i det tio sidor långa principprogrammet. Eftersom vi inte kan utläsa vad partiet står i UKIPs och Sverigedemokraternas hjärtefråga invandringspolitik, får vi vända oss till andra källor i aktuella frågor för att klargöra Femstjärnerörelsens

ståndpunkt.

För att se hur Femstjärnerörelsen förhåller sig till EU, invandring och vilken syn man har på nationen har vi valt att vända oss till en blogg (som finns på engelska) skriven av Beppe Grillo, grundare av partiet och partiets ideologiska ledare, samt även olika uppsatser om partiet. Anledningen till att vi väljer att studera blogginlägg som kanske är okonventionella studieobjekt är för att partiet till stor del är internetbaserat och bloggen fungerar som en ideologisk plattform för Beppe Grillo (Mosca, s.40, 2013). Urvalet av blogginlägg sker genom att vi använder hemsidans sökfunktion och letar efter inlägg som är markerade att innehålla någonting om EU, invandring, nation och ekonomi. Vi letar sedan efter inlägg som är skrivna av Grillo själv (vissa blogginlägg är gästlägg skrivna av andra, men är publicerade av Grillo) och använder de som visar ett ställningstagande i aktuella frågor.

I ett blogginlägg med titeln "In Europe for Italy", översatt "I Europa för Italien" (10 april 2014), ger Grillo motsägelsefulla uttryck för hans tankar kring Italiens fortsatta Europasamarbete. Å ena sidan hävdar Grillo att Femstjärnerörelsen varken är för eller emot euron samt att man vill se ett Europa med större solidaritet vilket ger en känsla av svag EU-optimism. Men å andra sidan skriver Grillo i samma blogginlägg att Bryssel måste gå med på vissa krav ("Europaobligationer" och stoppande av åtstramningspolitik) för att Italien inte ska lämna euron samt att den italienska politiska eliten springer EU:s ärenden. Det nämns också att en folkomröstning kring det fortsatta euro-samarbetet bör hållas för att låta folket avgöra. Detta signalerar en mer negativ inställning till EU och EU:s institutioner. Den negativa inställningen till EU är också dokumenterad i statistik där en undersökning visar att Femstjärnerörelsens väljare har en mer kritisk syn på EU än vad övriga italienska partiers väljare har samt att färre visar förtroende för EU (Corbetta och Vignati 2014 s.60-61).

I ett tidigare blogginlägg döpt till "Europe so near but yet so far" (16 januari 2015) översatt "Europa så nära men ändå så långt bort" är Grillo djupt kritisk till hur EU har fått Italien att gå med på åtstramningspolitik och hävdar att det är ekonomer och byråkrater som egentligen styr. Tydligt i texten är också att Grillo förespråkar mer transparens i det dagliga politiska arbete som sker och att besluten ska tas närmare folket. Den negativa inställningen till fortsatt europeisk integration är relativt uppenbar och man kan uttyda hur Grillo ser på nationen när han beskriver Europas folk som heterogent med sina egna skilda kulturer och civilisationer. Detta tolkar vi som att de europeiska nationerna enligt Grillo skulle vara skilda av sina traditioner, erfarenheter och kultur och att dessa ska bevaras och bejakas.

Femstjärnerörelsens inställning till invandring är svår att avgöra. Partiet har strategiskt valt att hålla en låg profil i känsliga ämnen som invandring och utrikespolitik (Mosca 2014 s.47). Det vi kan konstatera är att hanteringen av den illegala invandringen, som Grillo kallar "invandring utan tillåtelse", vilket vi tolkar är migranter som kommer till Italien och som inte söker flyktinasyl, får stark kritik av Femstjärnerörelsen som verkar vilja stärka reglementet och gränssäkerheten. Detta enligt Grillo i blogginlägget "Clandestine: secret, hush-hush, undercover" (24 april 2015), översatt, papperslösa: följt av flera synonymer för "hemligt". Här kritiserar Grillo bland annat det italienska partiet Lega Nord som har haft del i att utforma den nuvarande lagstiftningen kring invandring genom att vara ett av regeringspartierna som signerade Dublinförordningen som innebär att en migrant ska söka asyl i det första landet hen anländer till. Lega Nord är för övrigt känt för sitt tydliga motstånd mot invandrare.

Det är alltså problematiskt, även med kompletterande material, att placera Femstjärnerörelsen på en höger- vänsterskala. Partiet visar svaga tendenser på att de håller med de övriga

partiernas kritik av massinvandring, mångkultur och nation men det är aldrig konkret formulerat varken i principprogram eller i undersökt kompletterande material och det är således svårt att hävda som resultat. Man är tydlig med sin euroskepticism på Grillos blogg och de uppsatser om partiet vi läst uppfattar också partiets ställning som sådan.

4. Resultat och slutsats

4.1 Jämförelsen mellan partierna – skillnader och likheter i policy

Att Sverigedemokraterna och UKIP liknar varandra på många plan är tydligt. Både två är överens om att man måste lämna EU för att kunna ta tillbaka makten över vilka som får släppas in genom nationens gränser, alternativt måste man ändra reglerna som finns i EU just nu. Invandringsfrågan är den största anledningen till att båda partierna vill lämna EU. Här finner man både likheter och skillnader med Femstjärnerörelsen som dock inte har skrivit om invandring i sitt principprogram utan har yttrat sig via Beppe Grillo. Det italienska partiet värnar också om de nationella gränserna, men till skillnad från de två andra partierna kritiserar man den illegala invandringen istället för all invandring, men gör det med liknande språkbruk. Det framstår dock inte som att Femstjärnerörelsen har uttalat sig om att lämna EU vilket de två andra partierna har, men de ställer sig starkt kritiska till hur EU styrs och framhäver ofta att man vill hålla folkomröstning om huruvida Italien ska fortsätta vara en del av euro-samarbetet. EU-kritiken är trots vissa skillnader en klar hjärtefråga för de tre partierna och är en stor likhet mellan dem.

Även om UKIP, i deras principprogram, inte associerar sig med nationalismen värnar de ändå starkt om nationens gränser och framhäver att man, i en nation, ska respektera nationens kultur och språk. Här har man en stor gemensam hjärtefråga med de nationalistiska Sverigedemokraterna. Femstjärnerörelsen har inte heller i denna fråga något konkret i sitt principprogram, men Grillo har i sin blogg yttrat ett visst stöd för liknande tankar och framhäver ofta Europas skilda kulturer som något relevant i motståndet mot fortsatt europeisk integration.

Överlag är tonen annorlunda i Sverigedemokraternas och UKIPs principprogram när det gäller invandring då Sverigedemokraterna ger ett större intryck av att man värnar om invandrarna, än vad UKIP gör. Exempelvis skriver Sverigedemokraterna att man kan finansiera en invandrars resa om denne väljer att lämna Sverige och flytta tillbaka till sitt hemland, för "... att av ekonomiska skäl tvingas stanna i ett land där man inte trivs och inte vill leva är destruktivt för såväl landet som för den enskilde individen" (Principprogrammet, s.23, 2014). Sverigedemokraterna betonar assimileringprocessen och menar att invandrarna mår bättre i sitt hemland än vad de gör i Sverige, på grund av att kulturen är lik den man är van vid och språket som talas är ens modersmål. Det är främst av dessa anledningar som man i principprogrammet skriver att man vill minska på invandringen in till Sverige. Detta är en skillnad gentemot UKIP, som lägger på fokus på landets ekonomi när de skriver om invandringens baksidor. UKIP skriver, som tidigare nämnt, att resultatet av invandringen har varit att löner pressats ner och detta är något som Sverigedemokraterna överhuvudtaget inte tar upp i sitt principprogram. Det är dock bara en liten skillnad mellan partierna, då de i stora drag ändå är invandringsfientliga. Varken Femstjärnerörelsen eller Beppe Grillo har uttalat sig konkret kring dessa frågor vilket gör att vi saknar material för en jämförelse med de andra partierna, om just invandring och mångkulturalism. Det är osannolikt att enskilda

partimedlemmar eller partiledningen inte skulle ha en åsikt om invandring, men det är inget som man har valt att basunera ut, varken i principprogrammet eller i andra medier som vi har studerat.

4.1.1 Tabell 1

	UKIP	SD	Femstjärnerörelsen
Invandring			
Minskad invandring	JA	JA	JA/?
Mot mångkulturen	JA	JA	?
Nation och EU			
Lämna EU	JA	JA/?	JA/?
Nationalistisk	JA	JA	?
Ekonomi			
Sänka skatterna	JA	KANSKE	?
Direktdemokrati			
För direktdemokrati	JA	JA	JA

Denna tabell ger en översiktlig bild av vad partierna anser i de olika frågorna. Med JA/? menas att vi inte lyckats ta reda på exakt hur partiet ställer sig till frågan, men att det lutar mot ett ja.

4.2 Diskussion och slutsats

I denna uppsats har vi undersökt UKIP, Sverigedemokraterna samt Femstjärnerörelsen och jämfört principprogram och kompletterande material. Detta gjordes för att förstå varför partierna sitter i samma grupp i Europaparlamentet. Vi formulerade två hypoteser utifrån de teorier som fanns i Maurer, Parkes och Wagners samt Benoit och McElroys artiklar kring ämnet. Den första hypotesen kommer att vara den huvudsakliga eftersom det är den vi försöker testa med vår undersökning. Den andra finns med för att kunna nyansera analysen och diskutera alternativa förklaringar. Våra två hypoteser om hur partier väljer grupp löd som följande.

Ett parti kommer att välja en grupp som bäst sammanfaller med deras egen policy, främst utifrån en höger-vänsterskala, men också utifrån graden av euroskepticism.

Ett parti kommer att försöka gå med i en så stor grupp som möjligt för att få så många poster och/eller så mycket inflytande som möjligt.

Vårt resultat har visat att partiernas mest uppenbara likhet är euroskepticismen. Den manifesterar sig olika, då partierna har olika områden inom det europeiska samarbetet som de väljer att kritisera mest. Exempelvis är Femstjärnerörelsens kritik mot EU att besluten i EU tas av ekonomer och teknokrater, medan Sverigedemokraterna och UKIPs kritik är att EU tar besluten om asyl och invandring. I grund och botten är dock inställningen densamma, man vill inte ha någon form av överstatlighet och besluten ska tas närmare medborgarna.

Det är däremot svårare att avgöra huruvida partierna har några egentliga likheter kring den ekonomiska politiken, som representerar hur partierna ställer sig kring höger-vänsterskalan. Benoit och McElroy (2012) kom ganska enkelt fram till var man skulle placera in företrädaren EFD på höger-vänsterskalan, men det är svårare att placera in EFDD eftersom Femstjärnerörelsen gjort entré i gruppen och är ett parti baserat på postmoderna värderingar. Dessutom är en tydlig ekonomisk höger-vänsterpolitik hos Sverigedemokraterna svår att sätta fingret på. Detta motsäger tesen om att höger-vänsterpolitik skulle vara den dominerande gemensamma nämnaren för grupper och vi får istället klassificera gruppen enligt den andra dimensionen, det vill säga graden av euroskepticism (Benoit och McElroy, s.157-159, 2012). Där verkar gruppen vara helt enig.

Att UKIP har en tydlig invandrarkritisk hållning kan tolkas vara ett policyområde som är viktigt för gruppen eftersom UKIP suttit i Europaparlamentet sedan tidigare och därmed kan man anta att de varit med och definierat agendan för EFD, EFDDs föregångare. Detta hade kunnat förklara varför Sverigedemokraterna valde att gå med, med tanke på deras liknande åsikter i frågan. Det är däremot svårare att tolka huruvida detta policyområde varit viktigt för Femstjärnerörelsens val att gå med i gruppen eftersom detta inte framkommer tydligt i principprogrammet eller konstateras via Grillos blogg. Det kan därför vara svårt att hävda att invandrarkritik skulle vara ett policyområde som är avgörande för ett partis gruppval. För att testa våra två hypoteser kan vi se att den första överensstämmer med hur partierna kan ha resonerat när de valde att sätta sig i samma grupp. Då var dock inte motivet att föra en politisk agenda baserat på en likartad placering längs höger-vänsterskalan, utan med motivet att föra en gemensam euroskeptisk politik.

Den andra hypotesen är däremot svårare att använda för att förklara varför de valde att gå med i EFDD. Om man antar att UKIP, Sverigedemokraterna och Femstjärnerörelsen har svårt att få en plats i en av de andra grupperna på grund av exempelvis inhemsk konkurrens (partier från samma land motsätter sig att partiet ska gå med), är deras nuvarande gruppval en logisk utgång enligt den andra hypotesen. Där har partierna maximerat sina möjligheter till att få så många viktiga poster i det dagliga politiska arbetet i Europaparlamentet som möjligt. Detta skulle alltså vara om man antar att partierna är "non grata" i de andra grupperna, vilket i realiteten ändå är svårt att föreställa sig. Vi vet exempelvis att Femstjärnerörelsen var inbjuden till två grupper och mellan dessa två valde man EFDD (Grillos blogg, 12 juni 2014). Den andra gruppen som Femstjärnerörelsen hade kunnat välja, Gruppen europeiska konservativa och reformister, är större och hade kunnat ge dem ett större inflytande genom fler viktiga poster. Här motbevisas hypotesen och vi kan konstatera att det är troligt att partierna inte valde grupp med målet att maximera sina poster.

De tre partierna vi valde att studera är alla relativt nyligen invalda partier i sina hemländer och i EU. Det vi kan se är att dessa partiers profilfrågor skiljer sig från andra partiers och att de placerar sig längs andra konfliktlinjer än vad de andra partierna gör. Normalt brukar traditionella partier definiera sig utifrån en plats på höger-vänsterskalan och inte utifrån en särskild profilfråga eller längs någon av de mer klassiska konfliktlinjerna, såsom stadsbyggsbygd eller centrum-periferi. Vi tror att partier likt dessa tre är på framfart och vi kan se andra exempel på nya partier som inte definierar sig kring en tydlig placering på höger-vänsterskala, t.ex. Feministiskt Initiativ (F!) i Sverige som i första hand placerar sig längs en annan konfliktlinje än höger-vänster. F! gick med i den socialdemokratiska gruppen i Europaparlamentet år 2014, vilket ter sig ganska förvånande om man utgår från den första hypotesen om policy, men kan väl överensstämma med den andra hypotesen om att få så mycket inflytande som möjligt i en större grupp. Det vi kan se är att nya partier vars hjärtefråga inte har en placering på en traditionell konfliktlinje kommer att försöka att

förverkliga andra mål än att hitta den grupp som bäst överensstämmer med sin ideologiska position i höger-vänster.

Något vi medvetet valt att inte ta upp är faktumet att de tre partierna vi valt att undersöka har starka inslag av populism. Detta var känt av oss sedan tidigare och vår undersökning bekräftade detta vilket även flera forskningsarbeten och uppsatser som vi läst gjort. Den populistiska sidan av partierna hade möjligtvis kunnat vara en förklaring till varför grupperna för den politik som de gör vilket säkert också kan ha påverkat sammansättningen av gruppen. Anledningen till varför vi inte valt att ta upp den aspekten är på grund av brist av tid.

Hade vi haft mer tid och resurser hade vi gärna vidgat vår undersökning ytterligare med att triangulera med fler metoder, genom att exempelvis utföra intervjuer med partiföreträdare för att verkligen förstå hur det är partierna resonerar i vissa frågor. Man hade även kunnat se på vilka förslag gruppen EFDD lagt fram i Europaparlamentet och hur de röstat, för att se vad gruppen står för och hur pass enhetliga de är. Att studera gruppen som helhet och undersöka de andra partierna hade också kunnat vara ett tillvägagångssätt.

Vårt resultat kan bidra till forskningen om grupper i EU-parlamentet och kan hjälpa till att formulera en ny hypotes om hur partier resonerar när de ska välja grupp. För att bidra till teoribildning hade man även kunnat undersöka andra partier som inte valt grupp på grund av en specifik ideologi, t.ex. F!. Vi tror att enfrågepartier och andra partier med drag av populism blir allt vanligare och därför är fortsatt forskning relevant.

5. Referenser

Principprogrammen

Femstjärnerörelsens principprogram, år okänt. (Elektronisk) Tillgänglig: <https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/materiali-bg/Programma-Movimento-5-Stelle.pdf>. Hämtad den 25 april 2015

Sverigedemokraternas principprogram, 2014. (Elektronisk). Tillgänglig: http://sverigedemokraterna.se/wp-content/uploads/2013/08/principprogrammet2014_webb.pdf. Hämtad den 26 april 2015.

UKIPs principprogram/manifest, 2015. (Elektronisk) Tillgänglig: <http://issuu.com/ukip/docs/theukipmanifesto2015/11?e=16718137/12380620>. Hämtad den 23 april 2015.

Blogginlägg

Grillo, Beppe. 3 januari 2014. (Elektronisk). Tillgänglig: http://www.beppegrillo.it/en/2014/01/europe_so_near_and_yet_so_far.html. Hämtad den 5 maj 2015.

Grillo, Beppe 16 mars 2014 (Elektronisk) Tillgänglig: http://www.beppegrillo.it/en/2014/03/in_europe_for_italy.html Hämtad den 5 maj 2015

Grillo, Beppe 12 juni 2014 (Elektronisk) Tillgänglig: http://www.beppegrillo.it/en/2014/06/online_consultation_the_europe.html. Hämtad den 11 maj 2015

Annat

Benoit, Kenneth - McElroy, Gail (2012). Policy Positioning in the European Parliament i European Union Politics (Elektronisk) Tillgänglig: <http://eup.sagepub.com/content/13/1/150.full>

Dagens Nyheter, (2009). Berlusconi har tre egna tv-kanaler. 18 september. (Elektronisk). Tillgänglig: <http://www.dn.se/nyheter/varlden/berlusconi-har-tre-egna-tv-kanaler/>. Hämtad den 27 april 2015.

EFDD:s officiella hemsida (2014). (Elektronisk) Tillgänglig: <http://www.efdgroupp.eu/>. Hämtad den 4 maj 2015.

EFDD:s officiella hemsida (2014). Direct democracy (Elektronisk) Tillgänglig:

<http://www.efdgroup.eu/about-us/direct-democracy>. Hämtad den 4 maj 2015.

Europaparlamentet, 2015 (Elektronisk) Tillgänglig:

http://www.europaparlamentet.se/sv/ledamoterna/politiska_grupper.html. Hämtad den 18 maj 2015

Keating, Dave (2014), EFD group votes to change name. (Elektronisk) Politico, 25 juni.

Tillgänglig: <http://www.politico.eu/article/efd-group-votes-to-change-name/> Hämtad den 2 maj 2015.

Maurer, Andreas - Parkes, Roderick - Wagner, Markus (2007) The European Parliament in the Enlarged EU - explaining group membership in the European Parliament. (Elektronisk)

Tillgänglig: <http://aei.pitt.edu/7969/1/maurer-a-03d.pdf>. Hämtad den 26 april 2015.

Mosca, Lorenzo, (2014) The Five Star Movement: Exception or Vanguard in Europe?

Publicerad i International Spectator: Italian Journal of International Affairs. (Elektronisk).

Tillgänglig: <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/03932729.2013.875821>. Hämtad den 5 maj 2015.

Nutall, Paul (2015) A centralised asylum system would be the death knell of national sovereignty (Elektronisk) EFD group, 24 april. Tillgänglig:

<http://www.efdgroup.eu/newsroom/item/a-centralised-asylum-system-would-be-the-death-knell-of-national-sovereignty>. Hämtad den 2 maj 2015.

O'Flynn, Patrick, 2015, New demands for more EU integration show Brussels never learns, EFD group, 18 mars 2015. (Elektronisk) Tillgänglig:

<http://www.efdgroup.eu/newsroom/item/new-demands-for-more-eu-integration-show-brussels-never-learns>. Hämtad den 2 maj 2015.

Sverigedemokraternas politik från A till Ö (Elektronisk). (2015) Tillgänglig:

<http://sverigedemokraterna.se/var-politik/var-politik-a-till-o/>. Hämtad den 29 april 2015.

Sverigedemokraterna - Vår politik (Elektronisk). (2015). Tillgänglig:

<http://sverigedemokraterna.se/var-politik>. Hämtad den 9 maj 2015.